

Sygn. akt VI Ga 201/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Renata Bober

Sędziowie: SO Anna Walus – Rząsa

SR del. Marta Zalewska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Agnieszka Krztoń

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2015 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: P.z/s w W.

przeciwko: P. B. (1) i A. B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej A. B. od wyroku Sądu Rejonowego

w Rzeszowie V Wydziału Gospodarczego z dnia 21 sierpnia 2014 r., sygn. akt

V GC 1059/13

1. zmienia pkt I zaskarżonego wyroku w zakresie ustawowych odsetek w ten sposób, że:

I. zasądza solidarnie od pozwanych P. B. (1) i A. B. na rzecz powoda P.z/s w W. ustawowe odsetki od kwoty 17.833,27 zł od dnia 22 marca 2013r. do dnia zapłaty,

2. oddala apelację w pozostałym zakresie,

3. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego,

4. przyznaje adwokatowi P. S. pełnomocnikowi ustanowionemu z urzędu dla pozwanej A. B. zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Rzeszowie kwoty 1.476 zł brutto (jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć złotych) za II instancję.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 22.03.2013r. złożonym w elektronicznym postępowaniu upominawczym powód P.w W. wniósł o zasądzenie od pozwanych P. B. (1) i A. B. kwoty 27 919,39zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 17 833,27zł od dnia 22.03.2013r.

Wobec wniesienia sprzeciwu przez pozwaną A. B. Sąd w Lublinie stwierdził utratę mocy nakazu zapłaty w całości.

W uzupełnionym pozwie na etapie procesu powód podtrzymał żądanie. W uzasadnieniu podał, że na zabezpieczenie wiarytelności kredytowej zawartej w dniu 13.01.2010r. umowy kredytu w rachunku bieżącym (...) nr (...), w dniu 13.01.2010 pozwany P. B. (1) podpisał weksel jako wystawca. Weksel ten został poręczony przez pozwaną A. B.. Termin spłaty kredytu upłynął z dniem 13.01.2011. Kredyt nie został spłacony, w związku z czym weksel został uzupełniony przez wierzyciela.

Pozwany P. B. (1) nie zajął stanowiska w sprawie, nie wniósł ani sprzeciwu w e.p.u., ani odpowiedzi na pozew w postępowaniu procesowym. Podczas zeznań na rozprawie potwierdził zadłużenie w banku.

Pozwana A. B. w sprzeciwie złożonym w (...) wniosła o oddalenie powództwa. Na uzasadnienie podała, że przedmiotowa umowa została zawarta przez pozwanego, a poręczona przez pozwaną na okres 12 miesięcy począwszy od 13.01.2010. W stosunku do pozwanej umowa wygasła 13.01.2011r. Pozwana nie może ponosić odpowiedzialności za długi powstałe po dacie wygaśnięcia umowy. Ponadto podała, że nie otrzymała wezwania do wykupu weksla, a odebrana przez nią korespondencja była błędnie adresowana na nazwisko A. P.. Po otrzymaniu uzupełnionego pozwu pozwana ponadto podniosła, że nie czerpała korzyści materialnych z przedmiotowej umowy o kredyt, a w dniu 22.10.2010 pozwany P. B. (1) zmienił kartę wzoru podpisu i odwołał pełnomocnictwo pozwanej do konta. P. B. (1) zawiesił działalność gospodarczą i mimo to nadal korzystał z konta jako "pseudo przedsiębiorca". Powódka dopuściła do debetowania konta po upływie umowy. Zarzuciła, że poręczyła umowę pod groźbą ze strony P. B. (1). Bała się męża, ponieważ znęcał się nad nią fizycznie i psychicznie. P. B. oszukał i wprowadził w błąd pozwaną twierdząc, że przekaże środki na zobowiązania względem firmy (...). Orzeczony jest rozwód z wyłącznej winy pozwanego. W piśmie procesowym z daty 27.06.2014 pozwana podała, że gdy stan obawy ustał tj. wyprowadziła się z domu, udała się do placówki, banku aby oświadczyć, że poręczyła weksel pod wpływem groźby. Złożyła też oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych swego oświadczenia, złożonego pod wpływem groźby. Powód nie wypełnił swego obowiązku z § 9 pkt 2 umowy kredytu polegającego na poinformowaniu pozwanej o opóźnieniach w spłatach.

Powódka w odpowiedzi na powyższe pisma pozwanej podtrzymała żądanie pozwu i szczegółowo wskazała na bezzasadność zarzutów podniesionych przez pozwaną.

Sąd Rejonowy przeprowadził postępowanie dowodowe, przesłuchał powódkę oraz pozwanego, dopuścił dowody z dokumentów, w tym z oświadczenia z dnia 23.07.2014r. o uchyleniu się od skutków prawnych złożonego oświadczenia w postaci poręczenia, oddalił wnioski dowodowe pozwanej z zeznań świadków, w tym pracownicy powoda K. B. (1) jako dotyczące okoliczności nieistotnych dla rozstrzygnięcia. W dniu 21.08.14r. wydał wyrok, w którym uwzględnił powództwo w całości i zasądził odsetki od kwoty 18.919,39 zł oraz koszty procesu na rzecz powoda. W uzasadnieniu wyroku wskazał, iż w dniu 13.01.2010r. zawarta została umowa kredytu w rachunku bieżącym (...) nr (...) przez P. B. (1) (...) zP.w W. w Oddziale banku w P.. Kredyt odnawialny w ramach limitu w kwocie 30 000zł udzielony został na okres od 14.02.2010 do 13.01.2011r. W umowie zastrzeżono, że uruchomienie kredytu nastąpi po skutecznym ustanowieniu zabezpieczenia w postaci weksli własnych in blanco przez kredytobiorcę i udzieleniu poręczenia wekslowego przez współmałżonkę p. A. B.. Został wystawiony weksel własny na zlecenie (...) SA przez P. B. (1), który został podpisany na odwrocie przez A. B.. (ksero weksla złożonego w sekretariacie Sądu k. 93-94). Do weksla sporządzono deklarację wystawcy i deklarację poręczyciela (deklaracje k. 95-96). Weksel wypełniony został na kwotę 17 833,27 zł z datą zapłaty 2.10.2012r.(k. 93). Dłużnik i poręczyciel wzywani byli do wykupu weksla. (wezwania k. 39-45). W dniu 24.09.2012r. pozwana A. B. potwierdziła odbiór wezwania do wykupu weksla.(k. 43-44). W dniu 22.03. 2013r. bank wystawił wyciąg z ksiąg bankowych nr (...). Stwierdzono w nim, że na dzień 22.03.2013 w księgach banku figuruje należność wobec P. B. (1) jako wystawcy weksla i do A. B. jako poręczyciela wekslowego. Na wymagalną kwotę 18 919,39zł składają się suma wekslowa 17833,27zł, na którą złożyły się niespłacona należność główna w kwocie 12 669,79zł oraz odsetki umowne karne naliczone od przeterminowanej należności głównej za okres od dnia 14.01.2011 do dnia 1.10.2012r oraz odsetki ustawowe od dnia 2.10.2012 do dnia 21.03.2013r. w kwocie 1086,12zł oraz dalsze odsetki ustawowe od dnia 22.03.2013r. naliczane od sumy wekslowej (wyciąg z ksiąg k.47). Środki z przedmiotowego kredytu pobierane były do dnia 13.01.2011r. Po tej dacie nastąpiły obciążenia banku i wpłaty. Pozwana A. B. z datą 23.07.2014r. złożyła na piśmie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych poręczenia z uwagi na groźbę. Pozwana A. B. wyprowadziła się od

męża w dniu 2.05.2010r. Pozwany zażywał dopalacze. Leczył się szpitalnie. Podczas podpisywania umowy kredytu, poręczenia pozwany nie wysuwał żadnych gróźb w stosunku do pozwanej A. B.. Sprawa Ds. 185/11 z zawiadomienia A. B. w sprawie fizycznego i psychicznego znęcania się P. B. (1) nad żoną A. B., przywłaszczenia mienia oraz składania fałszywych zeznań zostało umorzone postanowieniem z dnia 23.05.2011, zatwierdzonym 24.05.2011.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym sąd uznał odpowiedzialność pozwanych jako dłużnika i poręczyciela weklowych na zasadzie odpowiedzialności solidarnej (art. 32 pr. weksl.) Okoliczność, czy pozwana korzystała ze środków i na jaki cel były przeznaczone nie ma znaczenia w procesie przeciwko poręczycielowi. Zdaniem tego sądu stan obawy ustał u pozwanej z chwilą wyprowadzenia się z domu. Powyższe miało miejsce w dniu 2.05.2010r. Po tej dacie strony prowadziły postępowanie sądowe o rozwód, jak również toczyło się postępowanie prokuratorskie. To postępowanie nie skutkowało wniesieniem aktu oskarżenia przeciwko P. B. (1). Jeśli pozwana prowadziła takie postępowania przeciwko pozwanemu, to z pewnością nie była w stanie obawy co do złożenia oświadczenia na piśmie. Tym bardziej, że jak twierdzi po podpisaniu umowy była w banku i informowała o złożeniu poręczenia pod wpływem groźby. W momencie podpisywania w banku dokumentów pozwany nie kierował do żony gróźb. W części umorzono postępowanie na mocy art.505 ze zn.37kpc i co do tej części zarządzono zwrot opłaty uiszczonej na zarządzenie sądu po przekazaniu sprawy do Sądu Rejonowego w Rzeszowie. O kosztach Sąd orzekł na mocy atr.98kpc.

W/w wyrok zaskarżyła **apelacją** pozwana. Wyroki zarzuciła :

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na nieprawidłowym przyjęciu , iż stan obawy u pozwanej ustał w dniu 2.05.2010r., podczas gdy z zeznań pozwanej wynika, iż stan ten istnieje do dzisiaj

- naruszenie przepisów art. 233 § 1 i 227 kpc poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego polegający na jednym przyjęciu daty ustania stanu obawy , jak wyżej oraz oddalenie wiosku dowodowego z zeznań św. K. B. , której pozwana wspominała o fakcie kierowania pod jej adresem gróźb przez P. B. (1).

Na tej podstawie wniosła o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości w stosunku do pozwanej i zasądzenie od powoda kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Wniosła też o dopuszczenie zawnioskowanych dowodów z dokumentów , których nie mogła zawnioskować na wcześniejszym etapie postępowania, a których przeprowadzenie nie wpłynie na przedłużenie postępowania.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania. Uzasadniając ten wniosek naprowadził i ocenił wiarygodność treści pism procesowych pozwanej wg chronologii oraz zeznań stron procesu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej nie była zasadna. Sąd I instancji nie przekroczył zasady swobodnej oceny dowodów , prawidłowo oceniając wiarygodność zeznań stron postępowania w oparciu o pozostały materiał dowodowy i zasady doświadczenia życiowego , stosując przy tym domniemania faktyczne (art. 233 § 1 kc w zw. z art. 231 kpc). Zważyć należy, iż pozwana dopiero na etapie procesu sądowego przed SR w Rzeszowie , w odpowiedzi na pozew podniosła okoliczność dokonania poręczenia wekslowego pod wpływem groźby, twierdząc, iż bała się męża, który znęcał się nad nią psychicznie i fizycznie, co zgłosiła do prokuratury. Brak było na tym etapie postępowania jakichkolwiek twierdzeń pozwanej, czy i kiedy złożyła ona oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych tego poręczenia z uwagi na w/w stan obawy, zwłaszcza brak twierdzenia i wniosku dowodowego, iż informowała o tym świadka K. B. , pracownika banku. Przeciwnie; pozwana na tym etapie procesu zawnioskowała ten dowód jedynie na inne zarzuty podniesione w sprzeciwie w e.p.u. i odp. na pozew , tj. nieprawidłowe zachowania pozwanego już po wygaśnięciu umowy , a polegające na zmianie karty wzoru podpisu , debetowaniu kredytu po wygaśnięciu umowy. Co najistotniejsze, samo pozwana w końcowej części tego pismo wskazała, iż nie utrzymują z mężem żadnych kontaktów, ten nie kontaktuje się też z dzieckiem , które wychowuje samotnie. Dopiero po ustanowieniu dla niej pełnomocnika z urzędu w dalszym piśmie procesowym z dn. 27.06.14r. pojawiła się pierwsza informacja pozwanej, iż złożyła na piśmie oświadczenie

o uchyleniu się od skutków prawnych oraz że gdy stan obawy ustał, w banku poinformowała o realnych groźbach pod wpływem których złożyła poręczenie wekslowe. Nadal jednak brakowało twierdzeń, iż takie oświadczenie zostało złożone pracownikowi banku (...). Co więcej, w piśmie tym pojawiło się jednoznaczne stwierdzenie, iż stan obawy ustał po wyprowadzeniu się pozwanej z domu, a jak wykazało postępowanie dowodowe, miało to miejsce w dniu 2.05.2010r. Sąd II instancji w całości podzielił prawidłowość oceny wiarygodności zeznań pozwanej przez Sąd Rejonowy co do braku istnienia realnej obawy o stan zdrowia i życie pod wpływem groźby pozwanego i jego zachowań agresywnych po dacie poręczenia, mającej, zdaniem pozwanej, trwać aż do obecnej chwili. Przeczyły temu nie tylko zeznania pozwanego, lecz sekwencja wydarzeń, tj. wyprowadzka z domu z w dniu 2.05.12r, wniesienie pozwu rozwodowego, zawiadomienie prokuratury i umorzenie tego postępowania, brak utrzymywania kontaktów stron, zamieszkanie pozwanego w C. bądź przebywanie na leczeniu w szpitalach. Wszystko to świadczyło jednoznacznie, iż pozwana nie pozostawała w stanie obawy i pod wpływem gróźb najpóźniej od 2.05.2012r. Tym samym sąd I instancji prawidłowo przyjął, iż termin zawity roczny upłynął pozwanej w dniu 2.05.2013r., a do tego czasu pozwana w żaden sposób, w żadnej formie, nawet ustnej nie uchyliła się w trybie art. 88 kc od skutków prawnych poręczenia wekslowego. Tym samym prawidłowo Sąd Rejonowy ustalił, iż pierwsze, jedyne oświadczenie złożone w trybie art. 88 kc z daty 23.07.14r. jako po upływie terminu nie wywarło skutków prawnych. Prawidłowym zatem było też oddalenie przez sąd I instancji wniosku dowodowego z zeznań świadka w osobie pracownika banku (...), który to świadek nie został zawnioskowany na okoliczność informowania banku przez pozwaną o groźbach i stanu obawy, lecz na okoliczności inne, nieistotne dla rozstrzygnięcia, naprowadzone w odpowiedzi na pozew. Zarzut zatem apelacyjny błędnego pominięcia tego dowodu nie był zasadny, a zastrzeżenie do protokołu w trybie art. 162 kpc nieskuteczne. Tym samym skoro upłynął w/w termin zawity, nie było też podstaw prawnych do uzupełnienia przez sąd II instancji postępowania dowodowego o dokumenty dotyczące stanu zdrowia pozwanego, zawnioskowane na etapie apelacji. Nadto, co słusznie podniósł pełnomocnik powoda w odpowiedzi na apelację, dokumentacja medyczna została stworzona wprawdzie na etapie apelacji (zaświadczenia lekarskie), niemniej odnosiła się do stanu zdrowia i leczenia pozwanej na etapie przedprocesowym, zaś dokumentacja medyczna dot. pozwanego pochodziła wprost z tego okresu. Sąd zatem nie znalazł podstaw prawnych na mocy art. 381 kc, by dowody te w postępowaniu apelacyjnym przeprowadzić.

Sąd Okręgowy, który zobowiązany jest stosować prawo materialne i oceniać na nowo merytorycznie materiał dowody w oparciu o to prawo, skorygował jedynie wyrok sądu I instancji w zakresie kwoty, od jakiej należało zasądzić odsetki ustawowe, na mocy art. 482 § 1 kc. Sąd Rejonowy bowiem zasądził odsetki ustawowe od kwoty 18.919,39 zł, w skład której weszły skapitalizowane odsetki ustawowe w wysokości 1086,12 zł, od której to kwoty skapitalizowanych odsetek powód zresztą nie żądał odsetek ustawowych. Sumą wekslową była jedynie kwota 17.833,37 zł (vide: żądanie pozwu w epu i pozew w postępowaniu procesowym, wyciąg z ksiąg bankowych i weksel). Zatem mimo braku zarzutu apelacyjnego w tym przedmiocie sąd stosując z urzędu ius cogens art. 482 § 1 kpc zgodnie z żądaniem pozwu zmienił tylko nieznacznie w odniesieniu do części żądania odsetkowego pkt I wyroku SR w Rzeszowie, co nie wpłynęło na koszty postępowania w I instancji, bowiem odsetki nie wchodzą do w.p.s. (art. 386 § 1 w zw. z art. 378 § 2 kpc, art. 385 kpc)

O kosztach postępowania apelacyjnego sąd orzekł na mocy art. 108 kpc w zw. z art. 98 § 1 i 3 kpc. Na koszty te po stronie powoda, jako wygrywającego postępowanie apelacyjne w całości (zmiana wyroku dotyczyła tylko odsetek, a te nie wchodzą do w.p.z.) złożyło się minimalne wynagrodzenie radcowskie w 1/2 części. W pkt III sąd orzekł na mocy § 2. 3 i § 19 Rozp. MS w sprawie opłat za czynności adwokackie...